

## Polski Teatr Ludowy we Lwowie

### monodram „Z domu niewoli”

wg wspomnień Beaty Obertyńskiej  
„W domu niewoli”

reż. Zbigniew Chrzanowski

wyk. Elżbieta Lewak



fotografie: Julia Karwan-Jastrzębska

### O Beacie Obertyńskiej

Beata Obertyńska (1898–1980) to znana już w okresie dwudziestolecia międzywojennego powieściopisarka i poetka (pisząca także pod pseudonimem Marta Rudzka). Została aresztowana przez NKWD w 1940 roku, była przetrzymywana w lwowskich Brygidkach, następnie więziona w Kijowie, Charkowie, Odessie, Starobielsku, po czym została zesłana do łagru Loch-Workuta. W 1942 roku ewakuowała się wraz z armią Andersa do Iranu. Po wojnie zamieszkała w Anglii. Jej bogaty dorobek pisarski został doceniony i uhonorowany nagrodami emigracyjnych stowarzyszeń i ośrodków wydawniczych. Otrzymała między innymi nagrodę Katolickiego Ośrodka Wydawniczego „Veritas”, „Przeglądu Powszechnego” wychodzącego w Londynie pod redakcją ks. Jerzego Mirewicza, a także nowojorskiej fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego.



*W domu niewoli* to relacja z więziennej i łagrowej tułaczki Autorki po ogromnych obszarach Związku Radzieckiego w latach ostatniej wojny. Spisuje własne wspomnienia – od aresztowania w lipcu 1940 roku przez NKWD we Lwowie do momentu założenia munduru armii generała Andersa.

Sama Autorka tak opisuje narodziny tego tekstu w posłowniu do jego drugiego wydania:

„Książkę moją zaczęłam pisać w roku 1942 w Palestynie, kiedy wszyscy, którzy wyszli z Rosji, wezwani zostali do spisywania swoich wspomnień, ale lwia jej część powstała dopiero w Południowej Afryce, w Johannesburgu, skończyłam ją w Londynie, jeszcze pod bombami, a wyszła z druku w roku 1946 we Włoszech”.

## O monodramie

Monodram *Z domu niewoli* oparty jest na prozie oraz poezji Beaty Obertyńskiej. Reżyser Zbigniew Chrzanowski postanowił „przedstawienie zatytułować *Z domu niewoli*, idąc za słowami, które są w finale. Kiedy bohaterka przekraczała granicę, kiedy na moście dudniły kroki, usłyszała jakby biblijny głos Pana z Synaju: >>Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł... z domu niewoli<<. Jest w tym optymistyczna nuta. Na tym mi bardzo zależało, jest w tym nadzieja, że z domu niewoli zawsze można wyjść”.

Jego prapremiera odbyła się w listopadzie 2012 roku na festiwalu monospektakli „Monowschód” w Wilnie. Premiera miała miejsce we Lwowie w grudniu 2012 roku.



Następnie monodram był wystawiany w wielu miastach Polski, m.in. w Opolu, Kluczborku, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Krakowie i wielokrotnie w Warszawie (zarówno w szkołach – dzięki współpracy Przewodniczącego Rady Dzielnicy Ochota Witolda Dzieciołowskiego, jak i w ośrodkach kultury czy teatrach, np. Teatrze Polskim w Warszawie – dzięki współpracy z Fundacją Pomoc Polakom na Wschodzie). Był również grany w Wilnie i Rudaminie na Litwie oraz we Lwowie i Iwano-Frankiwsku (dawny Stanisławów) na Ukrainie.

Czas trwania: 60 minut.

